

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Allocutiones Sacræ, Svper Evangelia Dominicarvm totius anni

Jahoda, Johann

Pragæ, [ca. 1659]

Dominica VIII. post Pentec: Genus deliberativum explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51496)

DOMINICA VIII. POST PENTECOSTEN.

Genus deliberativum explicatur.

Quid faciam? Luc: 16.

Amiliare est Oratoribus in principio statim dictionis de causæ suæ statu deliberare, & per figuram *dubitationis*, ut vocant, se ipsos consulere, quid faciam? quid agam? quò me vertam? Idem ego hodie usurparem, ni aliam scirem Mundi Rhetoricam, quæ, contra quam docetur in scholis, tum primùm consuevit dubitare, cùm ad finem vergit oratio. Fingunt Poëtæ convocatas ex præscripto Minervæ Scientias, iussasq; hominem definire, varios pro sui varietate de eo sensus tulisse. Dialectica inquit: *homo est breve Enthymema, quod pro antecedenti habet ortum, pro consequenti interitum.* Astrologia: *homo est quasi Luna mutabilis, quia nunquam in eodem statu permanet.* Physica: *homo est animal rationale, mortale.* Mathesis: *homo est figura Sphærica, ab eodem quo incipit puncto, in idem terminatur.* Tandem Rhetorica: *homo, ait, est oratio, cuius exordium est, nasci; narratio, dolere; epilogus, mori.* Porro orationis hujus figuræ sunt *gemitus, & fletus.* Venustè pro sua professione! sed meliùs credo dixisset, si figuram *dubitationis* apposuisset; hæc enim ita hominibus communis est, ut passim audire non sit aliud, quàm quid faciam? quid agam? quid incipiam? Sed utinam in hoc Rhetorum servarentur leges! utinam in-

exordio ista occlamarentur! Alia est hodie orationis dispositio, ut videlicet tunc primùm dubitemus, cùm instat peroratio, tum consilium petamus, cùm peracta est actio. Talis tamque rudis Rhetor erat puer ille Elisei, qui cùm Samariam jam undique obsidione cinctam videret, tum primùm exclamare cœpit: *heu, heu, heu Domine mihi quid faciemus!* Talis & hodiernus villicus, qui (ut genus hoc magis agricolendis, quàm Rhetoricæ perdiscendæ idoneum est) tum primùm sibi ipsi occinit: *quid faciam?* quando Dominus ab eo aufert villicationem, officijque pro tribunali suo jam jam exigent rationem. Quare ne similis à vobis committatur error, totum genus deliberativum in uno aliquo numo docebo.

Ferdinandus Baviaræ Dux montem cudi fecerat, in qua visebatur Prudentia specie Virginis Delphino infidens, & manuum alterà bilancem tenens, subscripto hinc inde triplici lemmate: *Cognosce, elige, matura.* Virgo videbatur dicere: *Cognosce;* bilanx: *elige;* Delphinus suâ agilitate: *matura.* Optarem numum ejusmodi è collo gestaret, quisquis etiamnum secum deliberat, *quid faciam?* ut sicut Boleslaus Poloniae Rex numismatis aspectu, quod Patris referebat effigiem, in officio continebat sese, ne quid indignum tanto

6g

Patre

4. Reg. 6.
15.

Patre aggrederetur : sic & ipse vitam ita componat suam, ne quid indignum homine ; quid dico ? Christiano, parum dico ; Academico, attente.

I.
Cognoscendum.

Cic. l. i. offic.

Engelgrav.

p. 2. Dō:

4. Pasch:

Senec. l. de tranquill:

Ante omnia itaque cognoscendum est, quid de nobis ipsis statuamus. Monet hoc Christianè, quamvis Ethnicus ipse Cicero, cum libro de officijs sic loquitur. *In primis autem constituendum est, quos nos & quales esse velimus, & in quo genere vita. Quae deliberatio est omnium difficillima: verè difficillima, quia (ut nonnemo Recentior differit) in eam omnes spiritus nequitiae, omnes inferni furiae, omnes tenebrarum potestates, & omnes visibiles, & invisibiles hostes, Mundus, caro, Daemon, & his omnibus longè nequiores inimici homines domestici, propinqui, ac parentes plerumque conspirant: qui omnes ut conjurati veniunt ad classis ca venti, & adolescentes de statu vitae certi quid statuere meditantés plusquam decennali errore, ut alteros Vlysses jactant, ac tandem ad syrtes & scopulos illifos aeternae salutis naufragium facere compellunt. Duæ ranæ, ut est in fabulis, cum relicta palude solari aestu desiccata ad profundum puteum pervenissent, ibi una illarum; hinc ait, commodè manebimus: at altera; placet equidem locus, sed priusquam desiliamus, quâ ratione inde exire possimus, si quo casu puteus exiccetur, considerandum est diligenter. Videas plerosq, inquit Seneca, sine proposito vagari, qui non quae destinaverunt agunt, sed in quae incurrerunt; hoc est in quae illos vel occasio, vel naturae impetus, vel socij, pellegerunt, Incidunt*

fortè, ut levis Samson, in puellam aliquam, aut in græcantes milites, aut in cœnobium aliquod non satis disciplinatum, extemplò sine omni consideratione resolutiones faciunt, & dicunt: *hic commodè manebimus*; placet vitæ genus, placet locus, placet militia, placet persona, placet connubium. Vbi verò post aliquantum tempus, in profundo difficultatum, ærumnarum, calamitatum sese deprehenderint, ubi, uti dicimus, *herere in sicco* coeperint, tum necquicquam exitum querere, tum primùm occlamitare, quid feci? quis me malus genius ad hoc illudvè induxit? cur me demens eò angustiarum contuli? cur non meliùs consideravi? ah quid feci! Sed serò Palinodia canitur, quæ recantari non potest; frustra occlamatur, *quid feci?* ubi non tempestivè præcessit, *quid faciam?* Pulchrè iterum Tullius: *in prudentia vitandum est, ne incognita pro cognitis habeamus, hisq, temere assentiamur. Quod vitium effugere qui volet (omnes autem velle debent) adhibebit ad considerandas res & tempus & diligentiam.* Sacet porrò Ethicus: *fili mi sine consilio nihil facias, & post factum non poenitebit.* Cato Romanus vir cetera probus morturus opplorabat: *triam me poenitet; quòd arcanum alteri commiserim, quòd iter pedestre in maritimum commutarem, quòd die uno nihil serj egerim.* Similiter Constantius Imperator morti vicinus triplex ajebat à se commissum malum, cujus poeniteret: quòd generum necasset; quòd Julianum Cæsarem creasset; quòd religionem novam non repudiasset. O quot sunt etiamnum hodie-

Cic. l. i. offic.

Eccli 32.
24.

hodieque, qui ad reddendam cum villico rationem citati caput fricant, & miserabile illud pœnitent, non ter, sed centies occinunt. Quanti sunt qui lamentantur: ô utinam me nunquam pravæ societati immiscuissem! utinam proborum virorum ductum & consilia secutus fuisset! utinam instinctibus divinis paruissem! Ergo, AA. si non vultis esse Phryges, hoc est, si tempestivè, non serò sapiis, jam nunc, ut iteratò monet Ferdinanda bilanx

II. Eligite. Quid illud? quod vos in articulo mortis, vel coram supremo tribunali stantes fecisse cuperetis. Est hoc S. P. N. Ignatij saluberrimum sanè consilium, qui in suis aureis bonæ electionis regulis inter cetera svadet:

S. Ignat. li. reputare mecum, si mors ingrueret, quem
bel. Exerc. me malle observasse modum in presenti
spirit. hebdom. deliberatione. Nec minùs prospicere,
2. in modo quando pro tribunali sistar judicandus, quo
post. bene me consilio hac in re usum esse vellem. Quo
eligendi reg. agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim
3. & 4. securus. Ita faciebat Innocentius IX.

Pedag.
Christ. tö.
2. c. 18.

summus Pontifex, ad quem dum Claudius Aquaviya Præpositus Generalis Societatis Jesu subinde inviseret, inter familiare colloquium ab eodem in conclave interius deducitur, videtque sibi à Pontifice exhiberi abacum præstantissimum, plurimis clausum seris: thesaurum illic maximum latere putabat, & ecce referatis valvulis apparuit statua Papæ geniculantis ante sarcophagum cogitanti similis; tum Pontifex: scis Pater, me debere sapius resolvere res maximas; ne itaque sinisterior quispiam affectus transversum me rapiat, mihi statum illum præsentem.

facio, mortis scilicet, dicoque: fac nunc, quod volueris fecisse, cum in tali capsula fueris inclusus. Sed dicetis fortasse: si hanc regulam omnes, qui de statu vitæ deliberant, sequi vellent, angustos cœnobiorum & religiosarum domuum fore parietes. Si enim status religiosus status vitæ perfectioris est, juxta illud adolescenti de genere vitæ deliberanti datum à Christo responsum: si vis perfectus esse, vade, vende omnia, & sequere me, nemo certè in rigidissimo illo examine non se perfectissimum optaret. Instantia non levis: eam tamen vobis, quando ita vultis, vel gratis concessero. Equidem tunc nullum majus quàm è statu Religioso expecto solatium, siquidem manifestum habeo Dei promissum: omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. In quæ verba S. Chrysoströmus: impossibile, inquit, est mentiri Deum, promissit autem ille vitam æternam ista relinquentibus: reliquisti tu omnia, & abjecisti, quid igitur prohibet de hujusmodi considerare promissione, & esse securum? unde in supremo judicio syngrapham Christo exhibere potest Religiosus, & cum Rege illo Scotia liberè profiteri: Domine IESU ego feci quod jussisti, da quod promissisti. Chrysoströmus suffragatur Doctor mellifluus, dum sic solatur: felix paupertas voluntaria, omnia relinquentium, & sequentium te in Ps: 90. Domine IESU. Felix planè, qua tam securos, imò tam gloriosos faciat, in illo singulari fragore elementorum, in illo tre-

Mat: 19.

Mat: 19. 29

men-

Chrysostr: l. de provid.

Bern: ser: 8.

mendo examine meritorum, in illo tanto discrimine iudiciorum. Idcirco complures summi in orbe viri & Principes morte instante aliud non optabant, quam vitam in Religione transegitte. Sic Paulus III. Pontifex, moriens dicebat: *malem me subiecisse coco familiae Capuccinorum.* Sic Leo XI: *o quam melius fuisset mihi, si Monasterij, quam si Caeli claves sustinuissem.* Sic Cardinalis Alexandrinus Pij V. nepos: *o quam nunc vellem de monasterio meo nunquam pedem movisse. Ibi mallem me hucusque coci ministrum, quam Cardinalitiam purpuram insignem fuisse.* Sic Conradus item Cardinalis: *utinam in villario meo (monasterio Cisterciensi) inter fratres semper scutellas abluissem.* Sic Hugo ex Ordine Prædicatorum: *malem mori leprosus in cellula olim mea, quam extra ipsam Cardinalis.* * Sic Gregorius quidam ex Abbate Mantuano Purpuratus: *O quanto melius securiusque inter Monachos in cœnobio animam Deo reddidissim.* Sic Philippus III. Hispaniarum Rex ad P. Hieronymum à Florentia è Societate Jesu: *heu! mi Pater, quando jam feliciter tecum ageretur, si illos viginti & duos annos, quibus cum potestate regia tot Regnis & Provinciis præfui, alicubi in eremo privatus exegissem! Quam satius mihi fuisset, si ignoti potius nominis Monachus, quam tantarum opum Rex decederem.* Hæc, inquam, illi optabant in morte: at plures his non inferiores voti seipos reos ante mortem fecere. S. Carolomannus Caroli Magni Patruus abdicato Regno consilia Evangelica amplexus est. Pipinus Caroli Magni filius D E O in clau-

*V. Cornel: à Lap. in c. 3. Apoc: * Chronic. S. Dom. p. 1. c. 65. Doutremâ padagog. Christ: to. 2. c. 8. V. Hieron: Platum de bono stat. Relig. l. 2. c. 26. & seq.*

stro servire, quam regnare maluit, quamquam *servire Deo optimè regnare est.* Lotharius Imperator majestatem Imperatoriam cum humilitate religiosa commutavit. Carolus V. invictissimus Cæsar ut securius moreretur, septris Imperialibus ac regalibus Ferdinando Fratri traditis, in cœnobium Hieronymianorum sese abdidit, iustaque funebria antequam funus fieret, sibi persolvi fecit. Bamba Rex Hispaniæ, Veremundus Rex Castellæ, Ramirus Rex Aragoniæ, Sigebertus Rex Northumbriæ, Ethelredus Rex Merciorum, Trebellius Bulgarorum, Henricus Rex Cypræ, Joannes Rex Armeniæ, Ludovicus Caroli II. Siciliæ Regis filius, singuli regias purpuras exuerunt, eligentes potius Monachi mori, quam Reges. Et Ludovicus de Ponte magni Principis filium eumque unicum fuisse scribit, cui Deus bonam illam mentem suggererat, ut contempta nobilitate, divitijsque ac delicijs, quæ Pater cum summa vitæ licentia offerebat, mallet Christi Servatoris castra in aliquo Religiosorum claustro sequi, fractâ hunc in modum longa Patris importunitate: *Age, mi Parens, unum subditis tuis tributum & vectigal, quod omnes debent, si potes condonare, faxo, quod postulas. Cui Pater: ecquid est illud vectigal? Moriendi, inquit, necessitas. Quod cum in sua potestate esse negaret Pater; tum Filius: si moriendi necessitate liberare non potes, cur impedis, ut ad mortem feliciter obeundam, eo loco me comparem, ubi id possim quam optimè? Hæc filij sapientissima respon-*

Ludov. de Ponte to. 1. Christ. perf. tract. 46.

7.

fio ita Principem movit, ut non tantum in filij susceptam Religionis ingrediendæ optimam mentem consenserit, sed & eidem voluerit esse comes ac individuus socius. Nolo hic multa in Religiosi statûs commendationem adducere, cum sufficienter vel ex hoc solo commendatum sciam, quod sit certissimum & manifestissimum beatæ prædestinationis signum. At num idcirco reprobati, qui vocationem ad Religionem seculo posthabent? Hanc ego quæstionem ex me ipso decidere nolo, sed ex sequenti, quod subiiciam, exemplo vobis ipsis decidendam relinquo. Scribit Nicolaus Lancicius eximius in asceticis Magister, mihiq̄ue in vivis haud mediocriter notus, casum cumprimis tragicum. Habui, inquit, Romæ circa annum D. 1602. nepotem Patriarchæ cujusdam Convictorem in Seminario Romano, præclaro ingenio, & omnibus naturæ dotibus eximie ornatum, annos natum 18. Is cum petijisset à me, ut eum spiritualibus S. Ignatij exercitijs excolerem, eaque cumprimis pie ac diligenter obijisset, ac in eorum sine confessionem generalem totius vitæ pulcherrimè ac syncerissimè coram me instituisset, antequam ei darem absolutionem, petijt à me, an esset peccatum non exequi vocationem Dei aliquem ad statum religiosum vocantis? Sciebam quò collimaret hæc interrogatio (dictum enim mihi erat, eum à Deo ad Societatem nostram vocari) ideo nullâ hujus factâ mentione, cautè illi sic respondi: posse quidem sine peccato vocationem ad statum Reli-

giosum non mandari executioni, quia merum Dei consilium est, & non præceptum; sed multos damnari ob id, quòd non executi sint talem vocationem, non quidem ob eam neglectam, sed ob peccata mortalia in quibus tales morituros Deus præviderat, si in seculo morarentur; & ideo ne in ijs morerentur, sed salvarentur, volebat eos abstrahere ab occasionibus proximitalium peccatorum, & ab ipsis peccatis, ac proinde ad statum religiosum, in quo forent ab ijs præservati, vocabat. Et ita huic nobili adolescenti contigit. Nam paulò post relictis in Collegio Romano studijs, perrexit ad Academiam Maceratensem Jurisprudentiæ daturus operam, ubi (ut sæpe fit) raro ad confessionem, & sacram Synaxim. accedens, socijs impura loquentibus, & liberè viventibus sese adjungens, libros lascivos legens, & quæ inde sequi solent, peccata committens, tandem cujusdam feminae amore captus est, ad quam eo incio alter socius natu major turpis commercij causâ venire solebat. Igitur dum quadam vice hic adolescens inventus esset in domo illius feminae à natu majore, is mortem ei minatus est, si amplius ad eam rediret. Contempsit ille minas, & ratus alterum non solere horis intempestivis ad illam accedere, ipse nocte intempestâ, quando nullum in domo esse putabat, eò se contulit lucente Lunâ: sed cum esset in medio itinere prope Collegium, & sub ipsis fenestris, occurrit illi alter, & suspicatus, quod res erat, hunc ad illius feminae domum properare, evaginato pugnione statim eum confodit. Confossus

miser, & in terram dejectus; altâ voce Confessarium inelamavit. Sed antequam Confessarius accurreret, jam infelicem exhalârat animam. O horrendam catastrophem! Quid tum miser ille ad tribunal divinum tam subitò evocatus optaverit à se factum fuisse, vos judicate. Ergo ut securi compareatis, eligite quod optimum. Mirari se dicit Augustinus, quòd cum homines ceterâ extra se, quàm perfectissima habere cupiant, solam animi perfectionem non modò non cupiant, sed sæpe cum facillè consequi possent, negligant. *Villam emis* (verba magni Doctoris sunt) *bonam queris, uxorem ducis, bonam eligis; filios tibi vis nasci, bonos optas, caligas locas, & non vis malas, & vitam amas malam?* Septeni Græciæ Sapientes in convivio quodam rogati, quanam esset optima domus, & familia; sic quisque ordine suo sententiam dixerunt. Solon respondit: *ea mihi optima videtur domus, ubi res est neque injustè parta, neque in ea vel conservanda dissidentia, vel insumenda poenitentia est locus.* Bias: *in qua Dominus sua sponte talem se gerit, qualem foris propter leges.* Thales: *in qua plurimum otij Domino conceditur.* Cleobulus: *in qua plures sunt, qui diligant, quàm qui metuunt Dominum.* Pittacus: *ubi neque requiruntur supervacanea, neque desiderantur necessaria.* Chilon: *qua urbi Regi subdita similis est.* Nescio an quidquam dici potuerit sapientius. Quis non vestrùm in tali domo libenter habitaret? quis non eam præ auratis palatijs sibi deligeret? quis non diceret: *hic commodè manebo; hac requies mea.*

Aug. serm.
10. de verb.
Dom.

Et tamen quævis Religiosa familia bene ordinata has prærogativas habet; *ubi non est meum ac tuum frigidum illud verbum, innumera gignens bella; ubi sunt omnes tanquam nihil habentes, & omnia possidentes; ubi soli Deo rebûsque divinis vacatur; ubi Superiores exemplo suo subditis præeunt in ijs, quæ ad domesticam observationem pertinent; ubi domestici amore magis, quàm timore reguntur; ubi sicut in aliqua Republica vel urbe officia & personæ sibi subordinantur; ubi ad leges & regulas examussim omnia peraguntur.*

Sed jam Delphinus suum solenne matura occidit. In negotio salutis maturandum est. hîc si ullibi valet vetus paræmia: *semper nocuit differre paratis.* hîc illud Sallustianum: *ubi consulueris maturè factò opus est.* hîc illud Aristotelicum: *celeriter deliberata peragenda sunt.* hîc illud sacri Sapientis: *non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem.* Nullus in hoc puncto Cunctator Fabius esse velit, quia si ullibi, hîc certè cunctando res perditur. *Vidisti virum velocem in opere suo?* coram Regibus stabit, inquit Salomon; si coram Regibus terræ, multò magis coram Rege, & Iudice cœlesti, ut bene annotat hîc Venerabilis Doctor, cum ita gnomen interpretatur: *quemcumque velocem videris in opere bono, quod erat ei faciendum, scito hunc in die novissimi examinis coram Apostolis, qui cum Christo mundum judicantes sedebunt, securè staturum.* At contraria est Mundi doctrina, quæ adolescentibus, & præsertim ijs, qui Religionem ingredi volunt, hæc & similia subinde obijcit axioma-

Chrysof.
orat. de S.
Philogonio.
2. Cor. 6. 10.

III.
Maturandum.

Salust. Catil.

Aristot. 6.

Eth. 6. 9.

Eccli. 5. 8.

Prov. 22.
29.

Bedæ.

ea:

ta : statum religiosum non temerè ingrediendum esse, diu deliberandum, quod in mortem usque decernendum; expectandum, dum iudicium maturescat, dum prudentia crescat, dum barba mentum occupet; prius sæculum tantisper probandum; postea ubi nobismet ipsis satis indulserimus, poenitentiam agendam. Sed audite quid de hac perversa doctrina sentiat Augustinus: *quid est dicere aliud, prius sæculi delicias experiar, quam prius vulnerabor, & postea sanabor?* sæculi namque delicias meras esse spinas præcedente Dominicâ patuit; imò scorpiones sunt, quemadmodum Ezechielî Prophetæ Deus ipse declaravit, dum dixit: *in medio scorpionum tu habitas. Quis autem inter scorpiones versetur sine vulnere?* cum affirmet naturæ scrutator: *scorpionis cauda semper in ictu est, nulloq; momento meditari cessat, ne quando desit*

occasione. Quis non quantocyus inde se proripiat & fugiat? Certè, ubi de salute & temporali vita servanda res agitur, diu deliberare non libet; multò minùs, ubi agitur de æterna. *Cùmque à Deo verbum esse non dubitetur* (neque enim ab alio vocatio ad statum perfectiorem provenire potest) *quid opus deliberatione? vocat magni consilij Angelus, quid aliena consilia præstolaris?* ait mellifluus Doctor. Et aureum os: *dum tibi fervēs est hic amor, abi statim ad illos ipsos Angelos (Religiosos) & permittite mortuos sepelire mortuos suos.* Ac demùm Dalmata: *festina queso te, & harenti in sailo navicula funem magis præscinde, quam solve, & sic cum alios in supremo examine malè subsistere videris, exultabundus tibi poteris occidere: o quam bene feci!*
 (H) So

August. in Confess.

Ezech. 2. 6.

Plin. lib. 11. cap. 25.

Bern. serm. Ecce nos reliquimus.

Chryf. ser. 57. ad popul.

Hieron. ep. 103. ad Paulin.

DOMI-